

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljani po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 27. oktobra 1880.

O b s e g: Grozne nadloge kmetovalcev po letošnji toči in pa južna železnica. — O pridelovanji debelega pitanega kostanja. (Dalje.) — Suhe češplje močno iskano in dragoceno blagó. — Močilo za travnike. — Salicilovo kislino zoper kužne bolezni kuretine in druge perutnine. — Da gospodarju krava telice rodi. — Štiri vodila gospodinjam pri najemanji pôslov. — Prijetna in zdrava jabolčna pijača. — Protestantizem in škof Hren. — Nekaterih današnjih narodov ženitovanjski običaji. — Slovansko slovstvo. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Grozne nadloge kmetovalcev po letošnji toči in pa južna železnica.

Kmetijstvo v našem cesarstvu uže več let ni toliko nesreĉe zadelo, kakor letošnje leto. Zima, kakoršne ne pomnimo 50 let, slana spomladi, toĉa brez konca in kraja, povodnje in viharji: vse to je pokonĉavalo, kar je kmetovalec sejal in sadil. Kakor da bi se bilo podnebje zaklelo, so uíme poredoma od zime do pozne jeseni sledile druga za drugo. Da, skoro vse dežeje velikega cesarstva bile so blizu enako prizadete, na Ćeskem kakor na Moravskem, na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem, na Tirolskem in v Šleziji, na gornjem in doljnem Avstrijskem — iz vseh dežel razlegala so se prava Jobova poroĉila, — povsod klicí po pomoĉi! Źalibog, da se ta pomoĉ ni mogla nikjer tako obilna skazovati, kakor bi bila potrebna bila za rešitev nesreĉnih kmetovalcev iz velikih stisk in nadlog. Na doljnem Avstrijskem se je nedavno samo za to sklical deželni zbor, da se je ukrenilo, koliko naj bi se za popravo cest, po povodnjah razrušenih, in za druge velike škode obĉinam pomoĉi dalo iz deželnega zaklada. Škoda je skupno bila cenjena na 1 milijon in 717.032 gold. Deželni zbor je dovolil blizu 400.000 gold., — lep znesek! In vendar se je reklo: kaj je to za toliko nesreĉnih, ki za 100 gold. škode dobijo kake 3 gold. povraĉila! In vendar je to veliko, ĉe se pomisli, da deželni zaklad se nabira samo iz davkov, in da potem davkeplaĉevalce zadenejo zopet veĉi davki. Državna blagajnica pa nima za tako pomoĉ nobenega denarja in davkeplaĉevalcem kliĉe: „pomagajte si sami!“

Mi bi — piše „Wien. landw. Zeitg.“ — v tem obziru nobene besede ne rekli, ako bi država povsod z enako mero merila, ako bi naĉelo njeno bilo: „enake dolžnosti vsacemu“ — al temu ni tako. Država, katera od kmeta z vso ostrostjo davke iztirjuje in še le vsled posebnih predlogov dovoljuje, da se na priliko iztirjevanje davkov po toĉi poškodovanim ustavi, — država, ki mora dopuščati, da se mnogo pridnih delalcev in zvestih državljanov sili v naroĉje uboštva (proletarijata), — država, katera starišem huĉe kazni naklada, ĉe ne pošiljajo svojih otrok v šolo ali ĉe šolo zamujajo zato, ker nimajo obuvala, — država, katera s povekševalnim steklom išĉe, kje bi kaj novih davkov dobila, da bi povekšala svoje dohodke, se še zmerom pogaja z nekim

zavodom, ki od nje darovanih 30 milijonov gold. zahteva! Koliko solzá bi se dalo usušiti, koliko siromaštva zmanjšati, ako bi državi ti milijoni na razpolaganje bili? In to bi uže zdaj prav lahko mogoĉe bilo, ĉe bi bila vlada le resno to hotela. Kdo je ta zavod, na katerega tu mislimo, bralci naši lahko uganejo, ĉe se spomnijo, kaj smo nedavno o južni železnici govorili.

Vlada, katera dohodnine južne železnice za letošnje leto še ni v državni proraĉun djala zato, ker koneĉni sklep dohodkov južne železnice za leto 1879. ni še bil znan, je pozneje rekla, „da ne misli na to, da bi južni železnici oni davek darovala“. A vendar tega davka od južne železnice ni zahtevala zato, ker — „kljuĉ še ni bil najden, koliko ogerski vladi od tega dohodka doteka“. To so paĉ nekako ĉudni razlogi!

Al kaj hoĉemo o tem dalje govoriti? Naj reĉemo edino to, da s 30 milijoni bi se dalo velikim nadlogam kmetijstva zdatno na pomoĉ priti.

O pridelovanji debelega pitanega kostanja.

Piše vodja R. Dolenc.

(Dalje.)

Lastna skušnja me uĉi, da se povsod, kjer se ni miši preveĉ bati, še najprej in najbolj do lepega in rodovitega marunovega drevja dospe, ako se tako-le postopa:

Vsadi se drobno-zrnati kostanj neizkaljen koj v jeseni na stalno mesto, ali se pa pustí, da po uže povedanem naĉinu izkalí, potem pa še le na spomlad, toda na kali ĉisto nič prikrajšan, na stalno mesto vsadí. Mladi kostanjĉek se dobro ogradi, ter toliko ĉasa lepo kvišku izpeljuje, dokler ne doseže tiste visokosti, v kateri ga mislimo požlahniti. Iz zrna na stalnem mestu pridelano kostanjevo drevesice raste kaj lepo ravno in krepko kvišku, vendar se znabiti zato, da bi se deblo odebelilo, ne sme pustiti, da bi stranske vejice ĉez leto svojega priĉetka rastle, kajti prav mogoĉe je, da se potem kaka stranska vejica v vrh spremeni, ter tako ne le lepa oblika drevesa pokvari, ampak tudi pravi vrh v rasti popolnoma zatara.

Kakor je pri pitanem kostanji izgojitev debela zeló važno, isto tako važno je pa tudi to, da se kostanju izbere najbolj ugodna zemlja, lega in požlahnitev.